

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA EN AANVULLEND VLEERMUISONDERZOEK

Parklaan 2, Vlijmen

3 augustus 2015
projectnummer 028-15

Van Bommel FAUNAWERK
Ecologisch advies, veldwerk, projectuitvoering

Van Bommel FAUNAWERK
Dreijenlaan 2
6703 HA Wageningen

Mobiel: +31 (0) 6 - 2741 6188
www.vanbommel-faunawerk.nl
Email: info@vanbommel-faunawerk.nl

Documentatiepagina

Opdrachtgever:	Gemeente Heusden
Titel:	Quickscan Flora en Fauna en aanvullend Vleermuisonderzoek
Subtitel:	Parklaan 2, Vlijmen
Datum:	3 augustus 2015
Aantal pagina's incl. bijlagen	18
Status rapport:	Goedgekeurd
Uitvoering:	Van Bommel FAUNAWERK i.s.m. Tabak Advies Ecologie Frans van Bommel M.Sc.
Projectnummer:	028-15
Trefwoorden:	Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, EHS, natuuronderzoek, oriënterend onderzoek, effectbeschrijving, vleermuizen

Van Bommel FAUNAWERK is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Van Bommel FAUNAWERK; opdrachtgever vrijwaart Van Bommel FAUNAWERK voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Deze inventarisatie is zorgvuldig uitgevoerd. De opdrachtgever dient zich er van bewust te zijn dat tussen het tijdstip van inventarisatie en uitvoering van werkzaamheden, beschermde soorten zich op het perceel kunnen vestigen. Van Bommel FAUNAWERK kan dan ook geen aansprakelijkheid aanvaarden voor kosten en/of vertragingen, voortvloeiend uit het voorkomen van beschermde soorten.

© Van Bommel FAUNAWERK

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven genoemd en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven genoemd en Van Bommel FAUNAWERK, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
1.1.	Aanleiding voor het onderzoek.....	4
1.2.	Juridisch kader	4
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	7
2.1.	Ligging plangebied	7
2.2.	Beschrijving plangebied	7
2.3.	Beoogde ingrepen	9
3.	ONDERZOEKSMETHODE	10
3.1.	Beschikbare gegevens flora en fauna.....	10
3.2.	Veldbezoek t.b.v. quickscan.....	10
3.3.	Aanvullend onderzoek vleermuizen	10
4.	RESULTATEN EN EFFECTENANALYSE	12
4.1.	Aanwezigheid beschermde soorten en mogelijke effecten.....	12
5.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	16
5.1.	Conclusies	16
5.2.	Aanbevelingen.....	16
6.	LITERATUUR	17

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. TOETSINGSSCHEMA FLORA- EN FAUNAWET

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding voor het onderzoek

Het voornemen bestaat de voormalige schoolgebouw, het d'Oultremontcollege, gelegen aan de Parklaan 2 in Vlijmen te slopen. Er is nog geen concrete invulling van de locatieontwikkeling, het idee is echter dat er planologisch ruimte wordt geboden voor woningbouw. Het voormalige schoolgebouw is momenteel tijdelijk in gebruik door een aantal verengingen en komt per 1 augustus leeg te staan.

Voorafgaand aan bestemmingsplanherziening en/of ruimtelijke ingreep dient er onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezige natuurwaarden. Zo dient onderzocht te worden of er beschermde soorten flora en fauna op de planlocatie aanwezig zijn en of deze mogelijk negatief beïnvloedt worden.

Op basis van een quickscan flora en fauna kon, ten aanzien van de te slopen bebouwing, de aanwezigheid van mogelijke verblijfsplaatsen voor vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten. Om hierover meer duidelijkheid te verkrijgen is tevens een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen op de planlocatie.

De gemeente Heusden heeft Van Bommel FAUNAWERK opdracht gegeven een quickscan flora en fauna en een aanvullend vleermuisonderzoek uit te voeren. De bevindingen zijn in het voorliggende rapport weergegeven.

1.2. Juridisch kader

Voor ruimtelijke ingrepen of plannen die leiden tot wijzigingen in bestemmingsplannen heeft men te maken met de natuurwetgeving. Soorten en hun directe leefomgeving worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Soortenbescherming

De bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren en hun directe leefgebied is sinds 1 april 2002 vastgelegd in de Flora- en faunawet.

Op grond van de artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet is bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden. Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en hollen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren (zorgplicht, artikel 2, lid 1). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, ongeacht beschermingsstatus, ontheffing of vrijstelling.

Zorgplicht Artikel 2 van de Flora- en faunawet

Art. 2, lid 1 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede hun directe leefomgeving.

Art. 2, lid 2 De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Om te beoordelen of een plan in strijd is met de Flora- en faunawet dient onderzocht te worden of beschermde soorten in het plangebied voorkomen en of de voorgenomen ingreep mogelijk schadelijke effecten heeft op de beschermde soorten (bijlage 1 toetsingsschema Flora- en faunawet). In een aantal bij de Flora- en faunawet behorende regelingen en besluiten is vastgelegd, wanneer een vrijstelling geldt, een gedragscode van kracht is en of een ontheffingsaanvraag bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) benodigd is.

Toetsing ontheffingsaanvragen door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Als gevolg van twee uitspraken van de Raad van State in 2009, is de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten aangepast. De Dienst Regelingen, nu de RVO, heeft op 26 augustus 2009 hiertoe een nieuw toetsingsschema (bijlage 1) ingevoerd. Wanneer er op de planlocatie beschermde soorten aanwezig zijn, dan heeft de initiatiefnemer twee mogelijkheden, namelijk:

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door de RVO. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

De volgende vier categorieën beschermingsniveaus (AMvB 22 februari 2005) worden onderscheiden.

Algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten)

Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden.

Minder algemeen voorkomende soorten (tabel 2 soorten)

Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' ('lichte toets').

Strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten)

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet, die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van het Vrijstellingsbesluit beschermde planten en dieren worden genoemd, dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet bij de ingreep sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. 'Ruimtelijke ontwikkeling' wordt niet langer als ontheffingsgrond beschouwd voor bijlage IV Habitatrichtlijnsoorten.

Vogels

Alle van nature in Nederland voorkomende vogelsoorten zijn beschermd middels de Vogelrichtlijn. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals hierboven bij Tabel 3 soorten beschreven, plaats te vinden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in veel gevallen voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Bij bescherming van vogelnesten wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en soorten die alleen gedurende het broedseizoen beschermd zijn. 'Ruimtelijke ontwikkeling' of 'dwingende redenen van groot openbaar belang' worden niet langer als ontheffingsgrond beschouwd voor Vogelrichtlijnsoorten.

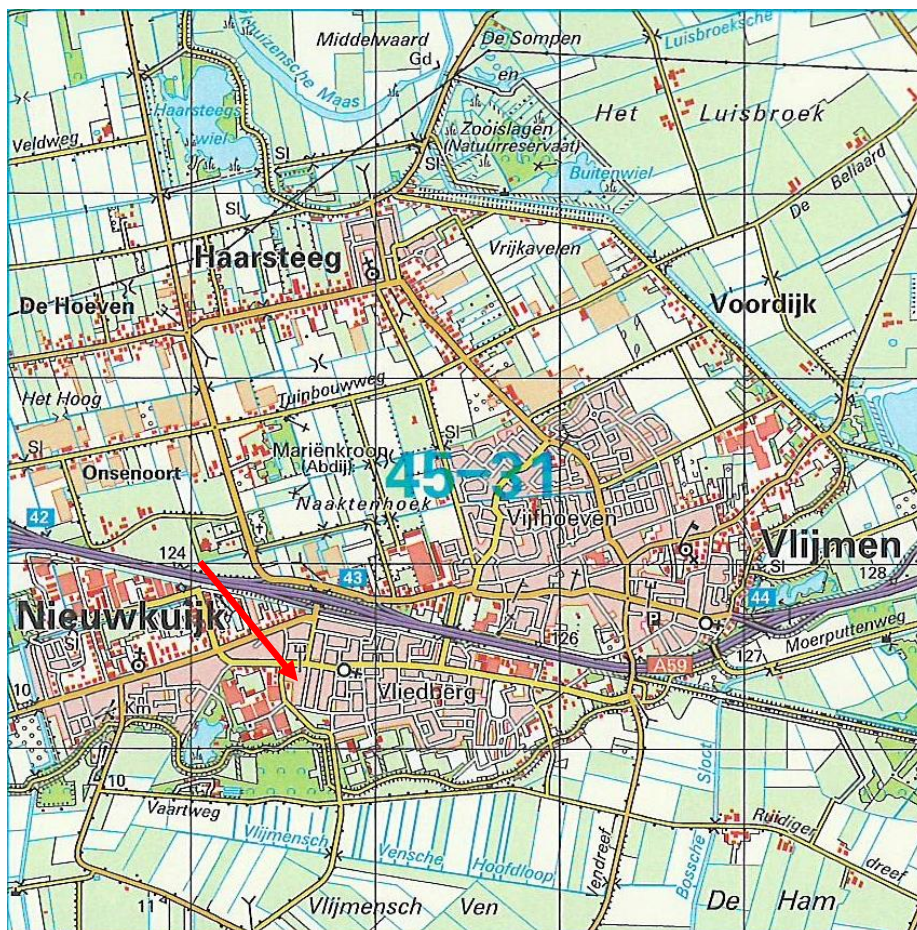
Rode Lijsten

Het besluit Rode Lijsten flora en fauna (5 november 2004) geeft een overzicht van soorten die sterk achteruitgegaan zijn in aantallen of in verspreiding. Hoewel de Rode Lijsten in strikte zin geen juridische status hebben, wordt de mate van zeldzaamheid wel meegenomen in de beoordelingsprocedure van de RVO. Hierbij wordt beoordeeld of de voorgenomen ruimtelijke ingreep een negatieve invloed teweeg brengt op de 'gunstige staat van instandhouding' van een soort.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1. Ligging plangebied

De planlocatie, aan de Parklaan 2, is gelegen in de buurt Vliedberg binnen de kern van Vlijmen (gemeente Heusden). De planlocatie is gelegen in kilometerhok 141-411 of te wel 45-31-42 volgens de indeling van de inventarisatieatlas (figuur 1).

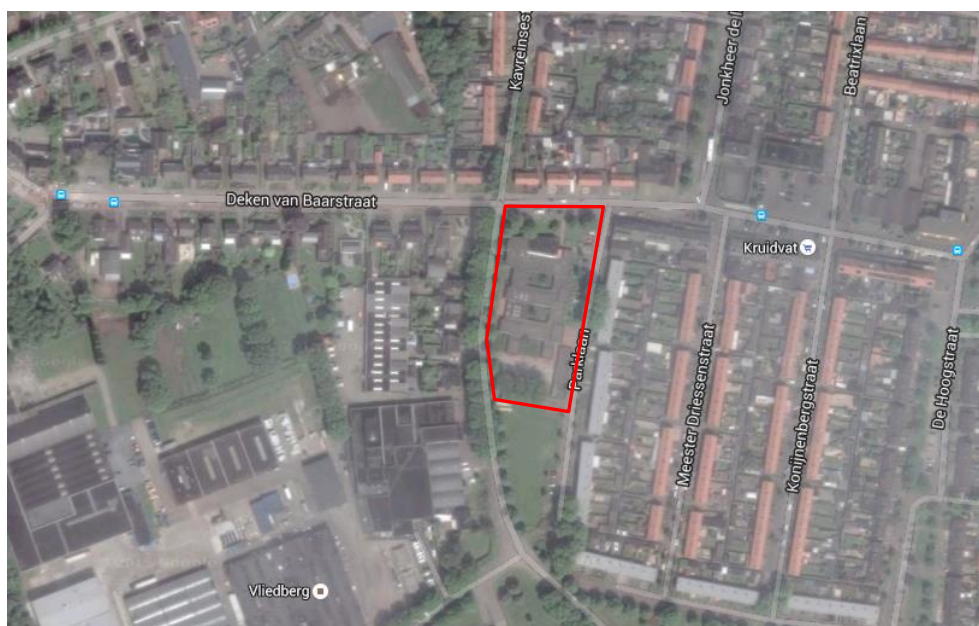
Figuur 1. Topografische kaart (atlasblokken 45-31) met onderzochte locatie aan de Parklaan

2.2. Beschrijving plangebied

Het voormalige schoolgebouw, het d'Oultremontcollege, is gebouwd in de jaren '70. Het schoolgebouw is de laatste jaren in gebruik door verschillende organisaties en verenigingen, die er tijdelijk gebruik van kunnen maken.

Naast de school zijn er een fietsenstalling en een met bestrating verharde speelplaats aanwezig. Ook andere delen van het terrein zijn verhard t.b.v. toegang en parkeervakken. Daarnaast bestaat de planlocatie uit gazon, en vele plantvakken, met daarin hagen, plantsoen en enkele bomen.

De omgeving van de Parklaan bestaat uit stedelijk gebied, met vooral woonbebouwing en aan westzijde bedrijventerrein (figuur 2). Direct aan de westzijde van de planlocatie, is de Vliegbergweg, gelegen, die aan weerszijde begeleid wordt door een laan van grotere linden. Verder naar het zuiden en westen ligt het natuurterrein 'Nieuwkuijkse Bosje' en de waterpartij 'De Nieuwe Wiel'.

Figuur 2. Ligging planlocatie met het onderzochte gebied

De foto's op de pagina hierna, genomen tijdens het veldbezoek op 3 juli jl., geven een impressie van het plangebied. Hieronder volgt een toelichting per foto.

- Foto 1. Ingang van de school aan de noordzijde van het perceel.
- Foto 2. Grens plangebied aan zuidzijde.
- Foto 3. Plangebied aan westzijde, aan de Vliedbergweg.
- Foto 4. Plangebied aan oostzijde, aan de Parklaan.
- Foto 5. Blik op de speelplaats en fietsenstalling.
- Foto 6. Lindenlaan aan de Vliedbergweg.
- Foto 7. Toegang tot de spouwmuur aan de westzijde van het gebouw.
- Foto 8. Schoorsteen en potentiële toegang aan de westzijde van het gebouw.

Foto 1.

Foto 2.

Foto 3.

Foto 4.

Foto 5.

Foto 6.

Foto 7.

Foto 8.

2.3. Beoogde ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het schoolgebouw aan de Parklaan om te vormen een andere functie. Er is nog geen concrete invulling van de locatieontwikkeling, het idee is echter dat er planologisch ruimte wordt geboden voor de bouw van maximaal 20 woningen. Hierbij zal het gebouw gesloopt worden, de bestrating verwijderd en naar verwachting de beplanting gerooid worden. De bomenlaan aan de Vliedbergweg maakt geen onderdeel uit van de planlocatie en zullen hierbij dan ook gehandhaafd blijven.

3. ONDERZOEKSMETHODE

Bij het opstellen van deze quickscan flora en fauna en het aanvullend vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande gegevens en literatuur. Naast het voorkomen van beschermde soorten, zijn de mogelijke ecologische relaties met beschermde natuurgebieden onderzocht. In aanvulling hierop heeft een oriënterend veldbezoek plaatsgevonden, waarbij geverifieerd is of er mogelijk beschermde soorten aanwezig zijn. Vervolgens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten op beschermde planten en dieren en hun leefgebieden.

3.1. Beschikbare gegevens flora en fauna

Voor het literatuuronderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd, zoals verspreidingsatlassen en gegevens uit regionale of nationale databanken. Hierbij is gebruik gemaakt van de volgende atlasgegevens: de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.* 1997), de broedvogelatlas (SOVON 2002) en de atlas van amfibieën en reptielen RAVON (2009) en de atlas van vissen (de Nie 1996).

3.2. Veldbezoek t.b.v. quickscan

Om een betrouwbare inschatting te kunnen maken of er mogelijk beschermde soorten in het gebied aanwezig zijn wordt een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Daarnaast wordt de ecologische samenhang met de omgeving onderzocht en een indruk verkregen van de gebiedskenmerken zoals grondgebruik en ecotopen. Het veldbezoek heeft tevens tot doel na te gaan of aanvullend veldonderzoek noodzakelijk is in de daarvoor geldende inventarisatieperioden.

Tijdens het veldbezoek zijn de waarnemingen van dier- en plantensoorten genoteerd. Hierbij zijn niet alleen zichtwaarnemingen verzameld, zo wordt ook gelet op sporen (prenten, keutels, haren, braakballen e.d.), die op de aanwezigheid van soorten kunnen duiden.

3.3. Aanvullend onderzoek vleermuizen

Het aanvullend onderzoek bestaat uit twee delen: (1) de inventarisatie van de aanwezigheid van vleermuizen en (2) de effectbepaling op het functionele leefgebied van vleermuizen.

Ad. 1: Inventarisatie aanwezigheid van vleermuizen op planlocatie

Door middel van een aantal avond- en ochtendbezoeken m.b.v. een batdetector op de planlocatie wordt de aanwezigheid van vleermuizen geïnventariseerd. Gezien de ligging en kenmerken van de planlocatie kunnen verblijfplaatsen van gebouwwonende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger mogelijk aanwezig zijn.

De werkzaamheden worden conform het 'Vleermuisprotocol 2013' (tabel 1) van het Netwerk Groene Bureaus uitgevoerd. Het protocol bundelt daartoe de bestaande kennis over onder meer de beste veldcondities, de onderzoeksperioden, het aantal bezoeken en de duur van een veldbezoek. De in het protocol vastgelegde onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies kraam-, zomer- en paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Wanneer het protocol in essentie is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van

gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt. Echter, ondanks dat er wel aan de onderzoeksinspanning is voldaan, kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist.

Tabel 1: Overzicht geschikte onderzoeksperiode voor een aantal gebouwbewonende vleermuissoorten.

Soort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf en zwermplaatsen
Gewone dwergvleermuis	15 mei - 15 juli	15 april - 15 oktober	15 augustus - 1 oktober
Laatvlieger	15 mei - 15 juli	mei - 15 september	1 augustus - 15 oktober

Om de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen, richt het onderzoek zich op zomerverblijfplaatsen en paarverblijf- en zwermplaatsen. Gezien het moment van binnenkomst van de offerteaanvraag is het dit jaar niet meer mogelijk een volledig onderzoek naar kraamverblijfplaatsen uit te voeren. Volgens de richtlijnen van het vleermuisprotocol dient deze functie voor 15 juli onderzocht te worden aan de hand van 2 veldbezoeken, met een tussenperiode van 30 dagen. Wel kan op basis van één veldbezoek een goede indicatie gegeven worden voor de eventuele aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen.

Op basis van de geschikte onderzoeksperiode is de planning van de veldbezoeken als volgt:

- rond begin juli (avond)
- rond half augustus (ochtend)
- rond half september (avond)

Tijdens de veldbezoeken worden alle waarnemingen van vleermuizen genoteerd. Waarbij wordt onderscheiden naar: soort, zo mogelijk aantallen, en gedrag (uitvliegend, foeragerend). Het onderzoek zal beginnen met een visuele inspectie bij daglicht om inzicht te krijgen of er mogelijk geschikte openingen aanwezig zijn voor vleermuizen.

In afwijking van de voorgestelde en hierboven beschreven methodiek, om een drietal veldbezoeken uit te voeren in de periode juli tot en met september, is op verzoek van de gemeente het veldonderzoek beperkt tot juli. Dit omdat de sloop vanwege overwegingen t.a.v. openbare veiligheid eerder plaats zal vinden. De twee uitgevoerde veldbezoeken (3 en 15 juli) voldoen daarmee niet aan de vereiste onderzoeksinspanning zoals omschreven in het Vleermuisprotocol.

Ad. 2: Effectbepaling op functioneel leefgebied en uitwerking rapportage

Gebaseerd op de resultaten van de veldbezoeken wordt de betekenis van de planlocatie voor vleermuizen beschreven. Dat wil zeggen of de planlocatie in gebruik is als zomerverblijf, winterverblijf, paarplaats en/of (essentieel) foerageergebied.

Indien de beoogde ingreep de functionaliteit van het leefgebied of een vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen aantast, zal worden aangegeven welke oplossingsrichtingen er voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de vereisten zoals gesteld in de Flora- en faunawet.

4. RESULTATEN EN EFFECTENANALYSE

Hieronder worden de resultaten beschreven van het literatuuronderzoek en de aanvullende veldbezoeken zoals die in juli 2015 hebben plaatsgevonden. Daaruit voortvloeiend worden de verwachte effecten van de bestemmingsplanwijziging op de aanwezige natuurwaarden ingeschat. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen beschermde soorten en beschermde natuurgebieden.

4.1. Aanwezigheid beschermde soorten en mogelijke effecten

Op basis van de beschikbare literatuur is gekeken of er beschermde soorten in de omgeving van het plangebied aanwezig zijn en of de habitateisen overeenkomen met de biotoop van het plangebied. Vervolgens is, mede op basis van de waarnemingen tijdens het veldbezoek, de kans ingeschat of deze of andere soorten daadwerkelijk in het plangebied aanwezig zijn.

De resultaten en de eventuele effecten worden hieronder per onderzochte soortgroep behandeld. Per soort is aangegeven of het beschermde soorten betreft, tot welke tabel van de Flora- en faunawet ze behoren en of de soort vermeld wordt op de Rode Lijst.

Broedvogels

In het plangebied zelf zijn tijdens het veldbezoek verschillende soorten vogels aangetroffen, die waarschijnlijk de planlocatie of omgeving gebruiken als broedgelegenheid, te weten: merel, zanglijster, roodborstje, winterkoning, vink, boomkruiper, gierzwaluw, kauw, ekster en houtduif. Gezien het plangebied en de omgeving kunnen echter meer soorten typische vogels van tuinen en stedelijk gebied verwacht worden.

De houtige beplanting in het plangebied, zoals het plantsoen, de hagen en de solitaire bomen bieden een goede broedgelegenheid voor soorten als winterkoning, vink, roodborstje, merel en houtduif. Het schoolgebouw heeft een plat dak. Het dak, de betimmeringen en de muren hebben geen geschikte openingen voor broedvogels. Ook de fietsenstalling is niet geschikt voor broedvogels.

Alle inheemse broedvogels zijn als zodanig beschermd volgens het striktste beschermingsniveau (Flora- en faunawet, vogelsoorten). In de Flora- en Faunawet wordt geen datum genoemd voor het broedseizoen. Op het moment dat inheemse vogels broeden, mogen er geen werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden die het broedproces verstoren, dus ongeacht de periode van het jaar. Ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet op basis van artikel 75 is, vanwege de stringente eisen gesteld onder de Europese Vogelrichtlijn, niet mogelijk gedurende het broedseizoen.

Er zijn geen nesten van broedvogels aanwezig die jaarrond beschermd zijn. Wel dient er rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels, waarvan de nesten niet-jaarrond beschermd zijn. Om verstoring van broedvogels zoveel mogelijk uit te sluiten, dient de sloop van de bebouwing en verwijdering van houtige beplanting buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden. Het broedseizoen voor tuinvogels loopt grofweg van half maart tot half juli. Voor sommige soorten langer, bijvoorbeeld houtduif tot in september-oktober. Mocht er tijdens de uitvoer van werkzaamheden toch onverhoopt op broedende vogels gestuit worden, dan dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden en naar een later tijdstip te worden opgeschort.

Mits de plannen conform het bovenstaande uitgevoerd worden, zal er geen overtreding van de Flora- en faunawet plaatsvinden. Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van

de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

Grondgebonden Zoogdieren

Op basis van literatuurgegevens (Broekhuizen *et al.* 1992) en de indruk die tijdens het veldbezoek is verkregen, is ingeschat welke soorten mogelijk in het plangebied en de nabije omgeving kunnen voorkomen.

Tijdens het veldbezoek zijn aanwijzingen voor de aanwezigheid van de (huis)spitsmuis gevonden. Op de planlocatie komen waarschijnlijk nog een aantal soorten voor, of mogelijk maakt de planlocatie onderdeel uit van hun foerageergebied (tabel 2).

De huismuis en bruine rat vallen niet onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet. De andere grondgebonden zoogdiersoorten die mogelijk een vaste verblijfplaats hebben op het perceel behoren tot soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet, waarvoor een vrijstelling ex artikel 75 van de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

Tabel 2: Overzicht van geïnventariseerde en verwachte grondgebonden zoogdieren in het plangebied en omgeving.

Nederlandse naam	FF wet (tabel 1,2,3) *	Rode Lijst	Opmerkingen
egel	tabel 1	-	mogelijk aanwezig
huisspitsmuis	tabel 1	-	aanwezig
mol	tabel 1	-	mogelijk aanwezig
veldmuis	tabel 1	-	mogelijk aanwezig
bosmuis	tabel 1	-	mogelijk aanwezig
bruine rat	-	-	mogelijk aanwezig
huismuis	-	-	mogelijk aanwezig

* Voor de tabel 1 soorten geldt een vrijstelling ex artikel 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vleermuizen

Op basis van literatuurgegevens (Limpens *et al.* 1997) en het aanvullend onderzoek naar vleermuizen, is bepaald wat de betekenis en functie van het plangebied voor vleermuizen is.

Als eerste is op basis van verspreidingsgegevens uit de landelijke vleermuizenatlas (Limpens *et al.* 1997) en het habitat een inschatting gemaakt welke soorten vleermuizen mogelijk aanwezig kunnen zijn. Uit de verspreidingsgegevens van de vleermuizenatlas komen zes soorten binnen het atlasblok voor. Hiervan zullen naar verwachting de watervleermuis en de meervleermuis niet voorkomen, aangezien de planlocatie te open is en te zeer in stedelijk gebied is gelegen. Soorten die de planlocatie en directe omgeving mogelijk gebruiken als foerageergebied zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis, en eventueel ruige dwergvleermuis (tabel 3).

Tabel 3: Overzicht van verwachte vleermuizen in het plangebied en omgeving.

Nederlandse naam	FF wet (tabel 1,2,3) *	Rode Lijst	Opmerkingen
gewone dwergvleermuis	tabel 3	-	mogelijk verblijfplaats, foerageergebied
ruige dwergvleermuis	tabel 3	-	mogelijk foerageergebied
rosse vleermuis	tabel 3	-	mogelijk foerageergebied
laatvlieger	tabel 3	-	mogelijk verblijfplaats, foerageergebied

De laatvlieger en de gewone dwergvleermuis komen vrijwel in geheel Nederland voor. De gewone dwergvleermuis prefereert besloten en halfopen landschappen als jachtgebied, terwijl de laatvlieger voornamelijk foerageert in open en halfopen landschap. Beide soorten zijn algemeen voorkomend en zijn gebouwd bewonend. De rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in Nederland vrijwel uitsluitend boom-bewonend.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten, dit vanwege de aanwezigheid van een aantal openingen die toegang verlenen tot de spouwmuren. Zo zijn er aan de westzijde van het gebouw enkele open stootvoegen aanwezig evenals andere openingen zoals een luchtrooster en schoorsteen. Tijdens het veldbezoek zijn de stootvoegen en luchtrooster visueel geïnspecteerd. Op basis hiervan kon niet op voorhand worden uitgesloten dat zich in de bebouwing een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen bevindt. De aanwezige bomen zijn visueel geïnspecteerd op holtes die een potentiële verblijfplaats vormen voor vleermuizen, deze zijn niet aangetroffen.

Om een mogelijke verblijfsfunctie van vleermuizen in de bebouwing te onderzoeken is voorgesteld in de periode juli tot en met september 2015 een drietal veldbezoeken uit te voeren (zie ook § 3.3). Dit is gedurende het onderzoek op verzoek van de gemeente verkort tot juli, aangezien de sloop eerder plaats zal vinden.

Om deze reden hebben er slechts twee veldbezoeken (3 en 15 juli) voor het aanvullend vleermuisonderzoek plaatsgevonden. De veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x). Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen.

In tabel 4 zijn de waarnemingscondities per veldbezoek weergegeven. Tijdens de veldbezoeken was de temperatuur niet lager dan 10 °C, ook de windkracht en de afwezigheid van neerslag waren gunstig voor het veldonderzoek.

Tabel 4. Waarnemingscondities veldbezoeken

datum	begintijd	eindtijd	gem. temp.(°C)	bewolking	wind (Bft)	neerslag (mm)
3-07-2015	21:45	23:30	26	onbewolkt	3	0
15-07-2015	21:45	23:45	19	half bewolkt	2	0

3 juli 2015

Tijdens het avondbezoek werden twee vanuit noordelijke richting passerende laatvliegers waargenomen. Daarnaast zijn circa 5-6 gewone dwergvleermuizen waargenomen die rond het gebouw foerageerden. Met name aan de westzijde, waar veel beschutting voorhanden is vanwege de boombeplanting langs de Vliedbergweg, werd veelvuldig gefoerageerd. Ook aan de andere zijde van het gebouw werden foeragerende dieren waargenomen. Er zijn geen invliegende dieren waargenomen.

15 juli 2015

Tijdens het avondbezoek zijn circa 4-5 gewone dwergvleermuizen waargenomen die rond het gebouw foerageerde. De gewone dwergvleermuizen waren, net zoals tijdens het vorig bezoek, vooral aanwezig rond de boombeplanting aan de westzijde. Ook aan de andere zijde van het gebouw werden foeragerende dieren waargenomen. Er zijn geen invliegende dieren waargenomen.

Ondanks dat tijdens de twee veldbezoeken geen invliegende dieren zijn waargenomen, kan op basis van de geleverde onderzoeksinspanning, niet worden uitgesloten dat zich in het gebouw vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. De mogelijke functies van het gebouw voor vleermuizen zijn onvoldoende onderzocht. Er is een indicatie gemaakt over de aanwezigheid van kraam- en zomerverblijfplaatsen. Dit is echter slechts door één bezoek gedaan i.p.v. de vereiste twee bezoeken met een tussenperiode van 30 dagen. De functie als paarverblijfplaats is in zijn geheel niet onderzocht.

Op basis van het onderzoek kan wel worden gesteld dat de functie als foerageergebied en de eventuele vliegrouete langs de Vliedbergweg behouden blijven omdat de boombeplanting langs de Vliedbergweg behouden blijft.

In het voorliggende geval, waarbij de gemeente voornemens is de sloop in augustus te laten plaatsvinden, wordt afgeraden i.v.m. mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet. Wordt desalniettemin vastgehouden aan dit voornemen, wordt aanbevolen de sloop 'vleermuisvriendelijk' te laten verlopen. Dit kan o.m. door kleinere openingen in het gebouw te maken, waardoor het klimaat in de spouwmuren vanwege tocht ongeschikt wordt voor vleermuizen, waardoor deze het gebouw zullen verlaten.

Amfibieën

Op basis van de verspreidingsgegevens (Creemers & van Delft 2009), de habitateisen en het veldbezoek is een inschatting gemaakt over het voorkomen van amfibieën. De planlocatie biedt mogelijk plaats aan een soort als de gewone pad. Vanwege het ontbreken van open water op de planlocatie en directe omgeving is het voorkomen van minder algemene amfibieënsoorten uitgesloten.

Mogelijk wordt de ruimte op de planlocatie, zoals het plantsoen of de ruimte onder stenen, gebruikt als winterverblijfplaats van bovengenoemde soort. Aangezien dit een tabel 1 soort betreft, bestaat vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of rode lijst soorten waargenomen. Op de planlocatie zijn voornamelijk kruiden en grassen van verstoorde milieus alsmede cultivars aangetroffen.

Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

Overige beschermde soorten

Het terrein biedt vanwege het ontbreken van geschikt biotoop, zoals structuurrijke vegetatie en water, ongunstige voorwaarden voor het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, vissen en insecten.

Een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor de uitvoer van de werkzaamheden is dan ook niet aan de orde.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1. Conclusies

- Er dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van broedvogels, waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Om verstoring van broedvogels zoveel mogelijk uit te sluiten dient de sloop van het gebouw en de verwijdering van beplanting buiten het broedseizoen (het broedseizoen loopt grofweg van ½ maart tot ½ juli) uitgevoerd te worden. Mocht er tijdens de uitvoer van werkzaamheden toch onverhoopt op broedende vogels gestuit worden, dan dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden en naar een later tijdstip te worden opgeschort.
- Bij de uitvoering van het ruimtelijke plan hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde grondgebonden zoogdieren. Voor ruimtelijke ingrepen bestaat een vrijstelling voor de mogelijk aanwezige grondgebonden zoogdieren (tabel 1 soort).
- Bij de uitvoering van het ruimtelijke plan dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger). Ondanks dat tijdens de twee veldbezoeken geen invliegende dieren zijn waargenomen, kan op basis van de geleverde onderzoeksinspanning, niet worden uitgesloten dat zich in het gebouw vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. De mogelijke functies van het gebouw voor vleermuizen zijn onvoldoende onderzocht.
Op basis van het onderzoek kan wel worden gesteld dat de functie als foerageergebied en de eventuele vliegroute langs de Vliedbergweg behouden blijven, indien de boombeplanting langs de Vliedbergweg wordt gehandhaafd.
- Er worden geen beschermde soorten amfibieën, reptielen, vissen, insecten of planten verwacht, waarvoor een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet vereist is (tabel 2 of 3 soorten).
- Ondanks dat voor de tabel 1 soorten bij de ruimtelijke ingreep een vrijstelling geldt, dient men rekening te houden met de zorgplicht, deze geldt altijd en voor alle planten en dieren, onafhankelijk van beschermingsstatus en/of ontheffing of vrijstelling is verleend.

5.2. Aanbevelingen

- Het plaatsen van faunavoorzieningen in het nieuw te realiseren gebouwen. Onder meer vogelvides, dakpannen voor gierzwaluwnesten, ruimte voor vleermuizen in spouwmuren e.d.
- In het voorliggende geval, waarbij de gemeente voornemens is de sloop in augustus te laten plaatsvinden, wordt afgeraden i.v.m. mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet. Wordt desalniettemin vastgehouden aan dit voornemen, wordt aanbevolen de sloop 'vleermuisvriendelijk' te laten verlopen. Dit kan o.m. door kleinere openingen in het gebouw te maken, waardoor het klimaat in de spouwmuren vanwege tocht ongeschikt wordt voor vleermuizen, waardoor deze het gebouw zullen verlaten.

6. LITERATUUR

Andrews, H. *et al.* 2013. Bat Tree Habitat Key. AECOL, Bridgwater.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*. Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009. *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Lange R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, 1994. *Zoogdieren van West-Europa*. KNNV-uitgeverij Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (red), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Meijden. R. van, 1996. *Heukels' Flora van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen

Ministerie van LNV, 2004. Besluit Rode Lijsten Flora en fauna.

Ministerie van LNV, 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van EZ, 2013. Kaartmachine beschermde natuurgebieden:
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>.

Ministeries van LNV, VROM en de Provincies 2007. Spelregels EHS: Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.

Nie, H.W. de, 1996. *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*. Media Publishing, Doetinchem.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels: 1998 – 2000*. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Website: <http://www.waarneming.nl>

BIJLAGE 1 TOETSINGSSCHEMA FLORA- EN FAUNAWET

Stroomschema

